

SLOVENEK.

Političen list za slovenski národ.

Pe pošti prejemam velja: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.
V administraciji prejemam velja: Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za en mesec 1 gld. V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto.
Posamezne številke veljajo 7 kr.
Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija, Semeniške ulice št. 2, II., 28.

Naznanila (inserati) se sprejemajo in velja trisporna petit-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat; 12 kr., če se tiska dvakrat; 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.
Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.
Vredništvo je v Semeniških ulicah h. št. 2, I., 17.
Izhaja vsak dan, izvemši nedelje in praznike, ob 1/6. uri popoldne.

Štev. 252.

V Ljubljani, v soboto 2. novembra 1889.

Letnik XVII.

Vabilo na naročbo.

S 1. novembrom se prične nova naročba na

„Slovenca“,

h kateri najuljudneje vabi

OPRAVNIŠTVO.

Cena naročnini razvidi se na glavi lista.

Nemška nadutost.

Ko so se Slovenci začeli zavedati svojih pravic, katere jim zagotavljajo državne osnovne postavbe, začeli so tudi javno zahtevati, da se jim dadó te pravice v šoli in v uradu. Slovenec imej prvo mesto na svoji rodni zemlji, a ne krati opravičenih zahtev nemških svojih sodežlauov. Zaveden rodoljub vender ni mogel mirnim srcem prenašati, da mu ukazuje tujec, oziroma Nemec, ki je imel do najnovejšega časa povsod prednost.

Pri tej borbi za narodne pravice, za obstanek, pa so rodoljubi izpredvideli, da jim manjka denarja, kateri so večinoma Nemci dobili v roke ter ž njim gospodarili, kakor jim je bilo všeč. Nemci so namreč dobili v roke hranilnice, v katere se je stekal denar slovenskega prebivalstva. S tem denarjem so Nemci večinoma podpirali svoje zavode, ž njim so dolgo vrsto let ukazovali pri volitvah. Rodoljubi so torej spoznali potrebo, da rešijo narod tudi gospodarske neodvisnosti. Pričeli so najprvo snovati posojilnice. Lansko leto že so imele slovenske posojilnice denarja ter ga izposodile večinoma med kmete skoraj tri milijone. Od tega zneska od-

padete dobri dve tretjini, to je, do dva milijona samo na spodnje Štajersko.

Tako so se Slovenci v prvi vrsti otresli nemškega kapitala, ali z drugo besedo, dobili so nazaj velik del slovenskega kapitala.

To je bil prvi korak; a treba je bilo storiti še drugi, da se namreč nemškim hranilnicam odtegne denar, kolikor je še mogoče. V nemških hranilnicah je še na milijone denarja, ker te so stari denarni zavodi, v katere mnogi Slovenci iz navade še vlagajo svoj denar. Nemci namreč svoj denar znajo drugje porabiti z večjim dobičkom. Na drugi strani pa je moral še vedno hoditi k nemškim hranilnicam, kdor si je hotel izposoditi veliko posojilo.

Hranilnice štajerske pa so začele kazati svojo mrznjo proti Slovincem, odkar je pravosodno ministerstvo z ukazom od dne 21. julija 1887 ukazalo, da se mora v zemljiške knjige vpisovati v slovenskem jeziku, če je bila dotična prošnja pisana v slovensčini. Kolikega pomena je slovensko vknjiževanje, pojasnili smo v našem listu o svojem času obširno. Ta nova, pravična pridobitev Slovencev pa je Nemcem še globlje potisnila trn v peto. Vsi nemški listi so kričali o nevarnosti slovenskih vknjižeb Nemcem in državi. Štajerske nemške hranilnice v Mariboru, Radgoni, Gradei i. t. d. so sklenile, da ne bodo dovoljevale posojil nikomur, kdor ima na svoje zemljišče kaj vknjiženega v slovenskem jeziku, in da bodo svojim dolžnikom zaračunjevale troške za prevode slovenskih odlokov. Tako so prosilci imeli nepotrebne troške. Za prevod slovenskega odloka zaračunjevale so nemške hranilnice po 1 do 2 gold. troškov. Bila je torej skrajna potreba, da si Slovenci sami ustanovijo slovensko hranilnico. Prvi so bili zopet štajerski rodoljubi. Sklenili so, da okraji Ormož, Sevnica, Gornjigrad, Šoštanj, Vransko in

Smarije osnujejo „Južno-štajersko hranilnico“ s sedežem v Celji.

Vlada je morala priznati, da je potrebna in opravičena taka hranilnica ter je pravila potrdila. Nasprotniki pa so napeli vse moči, da bi preprečili ta slovenski denarni zavod. Celjski župan dr. Neckermann je celo v mestni seji ošabno oznanil, da so se storili potrebni koraki proti „Južno-štajerski hranilnici“.

Toda ves trud nemških nadutih in gospodoljnih nasprotnikov je bil brez uspeha. Kakor znano, otvorila se je slovesno dne 22. julija t. l. v Celji „Južnoštajerska hranilnica“. Veselje je bilo občno, ne le v celjskih narodnih krogih, temveč povsod, kjer biva slovenski rod.

To je peklo Nemce. Svoji nestrpljivosti dal je duška v sedmi seji štajerskega deželnega zbora celjski župan dr. Neckermann ter interpeloval deželni odbor zaradi dovoljenja slovenske hranilnice v Celji. V jednajsti seji dne 30. t. m. je deželni odbornik Berg odgovoril na to interpelacijo. češ, da je dež. odbor dal dovoljenje s pristavkom, da hranilnica ne postavi svoj sedež v Celje. Namestništvo pa je dovolilo sedež v Celji, torej deželni odbor ni odgovoren za to. Poslanec Neckermann je opomnil, da graško namestništvo ni temu krivo, temveč višji krogi. Ravnatelj nove celjske hranilnice je nekda dobil dovoljenje od ministerskega predsednika, pri katerem se je petkrat oglasil. Govornik dalje trdi, da vlada ni postopala s potrebno modrostjo, ker je bila druga hranilnica v Celji nepotrebna.

Poslanec M. Vošnjak je opomnil, da pri ministru ni bil sedanji pisarnični ravnatelj hranilnice; pri ministerstvu je bil govornik z deputacijo, a je govoril le z nekim poročevalcem in ne z ministrom. Sicer pa, méni govornik, naj bi preveč ne razpravljali o kreditnih zavodih... (Tu govornika ustavijo

LISTEK.

Čmerika.

Doslej smo tožili, da izginja vedno bolj naša narodna raševina, irhaste hlače, kvedrasti črevlji z visokimi golenicami in kratkocevne pipe s turničkastimi pokrovi, a v bodoče se bode poslovil tudi po najnovejšem ukusu ukrojeni „frak“ in svetel „klak“, ki je strašil doslej po gladkem parketu najbolj klasiške teorije o estetiki in na njegovo mesto stopa svetla državna uniforma.

Tako vse mine in gine, kar je priljubljenega in tudi smešnega na svetu in če pojde tako dalje, konec bode kmalu vsej poeziji in vsemu čmerikavemu poslu onih, ki se zabavajo s svetovnimi slabostimi. Tudi naši gg. uradniki si v svoji navadni dosedanji prozi niti domišljevali niso, da je še toliko državne poezije na svetu, ki bi jim izumila tako krasno pisano uniformo, kakoršna se izgotavlja baš sedaj za vse naše cesarske in kraljeve može, ki so se zadovoljevali doslej z navadno meščansko opravo.

Kako mikavna bode zaradi tega v bodoče naša „Zvezda“, kjer bode kar odsevalo temno-zelenkastih državnih sukenj s svetlimi gumbi, in kjer bodo rožljale zlatookovane britke sabljice ob rejenih in vitkih stegnjih.

Potem naj pa še trdi kdo, da je bilo včasih lepše in prijetniše na svetu, akoravno je pel vže davnej Heine:

„Philister im Sonntagsröcklein
Springen wie Böcklein.“

Najbolje se radujejo svoje poetične uniforme bajé oni gg. uradniki, katere nazivljajo njihovi visoko sedeči načelniki: „gens subalterna“, kajti njim ostaja v sedanji „ceni“ dóbi baš toliko od mesečine, da plačujejo zadnji dan meseca davek v podobi kol-kov za bodočo anticipando-plačo.

Zaradi tega si preračuni lahko vsak, ako je tudi nevešč višjih integralnih računov, da se bodoče državne uniforme ne bodo plačevale anticipando, temveč posteipando, ko bodo navadno vže „evetele“ ob državnih aktih oguljene uniformovane suknje. Poslednja naredba ima brez dvoma največ vesele in tolažilne vsebine v vsej bodoči uradniški uniformi, ako abstrahujemo povrh še kakovo nenavadno usmiljeno „židovsko tvrdko“, ki bode imela sedaj izvrstno priliko zatisniti obe očesi, ko bode dovolila kakov izvanredni kredit po štirideset do petdeset odstotkov a conto nove „brezobno“ potrebne uniforme. Na takov način si bode opomogla zopet pešajoča židovska obrt in dovolil se bode „exoffo“ „puf“, ki je bil doslej sevéda „samo“ pri „subalternih“ strogo na piki.

Bodoča leskeča uniforma bode vplivala brez dvoma tudi pomenljivo na društveno življenje naše, kajti vlekla ne bode náse samo bliščobe željnih ženskih očij, temveč tudi skrbeči pogled vlade, ki bode spremljal sedaj lože svoje cesarske in kraljevske podložnike po vseh njihovih stopinjah in stopnjicah.

Tako bodedo morda doživeli, da bode slekel marsikateri nadepolni naš e. kr. vojak s svojo sedanjo pohlevno meščansko togo tudi vse vezi, ki so spominjale doslej njegovega rojstva in njegove domovine in uniformoval bode poleg narodnega telesa svojega tudi svoj duh, kateremu stré uniforma prej ali pozneje dosedanji nekoliko prostejši peruti.

V istini zanimivo uniformovano življenje bodo uživali v bodoče naši gg. uradniki, a še mnogo prijetniši bi bil njihov posel, ko bi jim bili izumili poleg navedene uniforme tudi ostroge in pa jezderski bič, kajti ostroge bi jim bile jako priročne pri jahanji birokratskih „šimeljnov“, ki so bajé nekateri vže tako zastareli, da jih niti jeklene ostroge ne privedejo do kakove prepotrebne reforme, jezderski bič bi bil pa priličen za počasne davkoplačevalce in za iztrkovanje zaprašenih aktov, ki čakajo večkrat mesece in celo leta svojega odrešenja.

Vendar upamo navzlic vsej tej uniformovani in kritični dóbi, da se bodo pustili uniformovati naši gg. uradniki le do kože, a ne dalje, in da ostanejo tudi v svoji leskeči uniformi s sabljami in paragrafskimi „šimeljni“ naši dosedanji večinoma častivredni pešci in da ne prestopijo nikdar v tabor slavnoznane kavalarije „Bachovih huzarjev“, ki so nam zapustili še danes tū pa tam razširjeno birokratsko naduho in črnogledost, ki je pa prestavljena, odkar se je zaključil slavnoznani „črni kabinet“ na „Aussterbe-etat“, katere ne priklíče tudi najlepša uniforma več v ustavno življenje naše. Jonatan.

Nemci z velikim krikom). Govornik izjavi, da je le mržnja nemških kreditnih zavodov prisilila spodnještajerske rodoljube, da so ustanovili svojo hranilnico.

Namestnik baron Kubeck je odgovoril poslancu Neckermannu, da prevzame vso odgovornost glede celjske hranilnice in višji krogi niso ničesa ukazali. Prečital je odlok ministerstva, kateri se glasi: „V pregibu je neposredno sem predložena prošnja okrajnih zastopov Vransko, Ormož, Sevnica, Šmarje, Šoštanj za dovoljenje hranilnice z imenom „Južnoštajerska hranilnica“ s sedežem v Celji, da namestništvo uradno postopa v smislu minist. ukaza z dné 17. junija 1872“. V teh vrstah pa ni nobenega ukaza ali višjega vpliva. Deželni odbor bi se bil lahko pritožil na ministerstvo, česar pa ni storil. Sedež hranilnice sicer ni v okraji, a to je tudi drugod, n. pr. Gradci. Namestnik je še enkrat ponovil, da prevzame vso odgovornost in zavrača očitjanje proti ministerskemu predsedniku. Na druge opombe hoče molčati, ker vlada ni odgovorna.

Iz vsega se razvidi, da je nemška gospôda le iz nasprotja do slovenskega zavoda, iz nadutosti nasproti Slovencem imela nemirne noči. Storila je „potrebne korake“, da bi podrla močen steber slovenske narodno-gospodarske neodvisnosti in izpodnesla temelj slovenskega napredka, a tu je udarila z loparjem po vodi.

Deželni zbor kranjski.

(Osma seja dne 31. oktobra 1889.)

Deželni glavar je otvoril sejo ob polu 11. uri. Prečital in potrdil se je zapisnik sedme seje. Došle so naslednje prošnje: Občini Lokvice in Božakovo-Rosalnice prosijo podpore vsled škode po toči; filharmonično društvo prosi letne podpore za vzdrževanje svoje godbene šole; ribiško društvo v Ljubljani prosi podpore; občine Brezovica, Iškalo, Iškavas, Studenec, Tomišelj in Vrblene prosijo podpore za nakup živeža po povodnji poškodovanim barjanom; gospa Lujiza Pesjakova ponuja izvirno Korithovo zbirko akvarelov o slovenskih in jugoslovanskih nošah za nakup za deželni muzej; občina Jablanica na Notranjskem prosi, da bi se cesta, ki veže pri Vrbovem in Spodnjem Zemu okrajno z državno cesto, še naprej štela med okrajne ceste.

Poročila deželnega odbora o zgradbi nove bolnišnice v Ljubljani, o gradnji bolnišnice za kužne bolezni in o proračunu deželnega zaklada za leto 1890 se izročé finančnemu odseku.

Poslanec Murnik poroča v imenu upravnogospodarskega odseka o prošnji katastrske občine Rakitine, da bi jo pridružili občini borovniški. Rakitina je sedaj pri občini preserški. Ker je treba zvedeti mnenje c. kr. oblasti ter preserške in borovniške občine, izroči se prošnja deželnemu odboru, da v prihodnjem zasedanju stavi primerne nasvete. Dalje poroča isti poročevalec o prošnji podobčine Orle, da se loči od dobrunjske županije v samostalno občino Rudnik. Občina Orle je za to že štirikrat prosila. Prošnja je utemeljena in opravičena ter se je izročila deželnemu odboru, da preiskuje o razmerah in v prihodnjem zasedanju stavi primerne nasvete.

Poslanec Hribar je utemeljeval svoj predlog o ustanovitvi deželne hipotečne banke. Predlog se je izročil posebnemu odseku sedmerih članov.

Poslanec Detela je v imenu finančnega odseka poročal o napravi nove iz Radence navkreber držeče, z okrajno cesto Kočevje-Poljane-Stari trg-Vinica stikajoče se cestne proge, potem glede podpore za to cesto in glede njene uvrstitve med okrajne ceste, ter je predlagal: Občini Radence dovoli se za napravo te cestne proge podpora v znesku polovice troškov, to je 1435 gld., in neobrestno v desetih enakih letnih obrokih povračilno posojilo v enakem znesku, katere je vplačati potom 24% občinske priklade; prošnja imenovane občine glede uvrstitve napominane ceste med okrajne ceste se odkloni. Oba predloga sta bila vsprejeta.

V imenu odseka za letno poročilo je poročal poslanec baron Wurzbach o § 1. letnega poročila „Sklenjeni zakoni“ z uvodom „Praznovanje štiridesetletnega vladanja Nj. c. in kr. apost. Veličanstva.“ Poročilo je zbor vzel na znanje.

Po tej točki je bila seja na predlog poslanca Kersnika pretrgana in deželni glavar je napovedal nadaljevanje seje ob 2. uri.

Ob 2. uri se je zopet nadaljevala seja.

Poslanec Povše je v imenu upravnogospodarskega odseka poročal o § 3. letnega poročila „Deželno-kulturne in zdravstvene reči“, in sicer: „Slavni deželni zbor!“

Čast mi je poročati v imenu upravnogospodarskega odseka o letnem poročilu deželnega odbora, in sicer o § 3.: „Deželno-kulturne zadeve“. Razvrstil sem mariginalne številke v poročevanje tako, da najprvo sledijo mariginalne številke, „katere razpravljajo predmete po vsebini si enakovrstne“; tako bom najprej poročal o mariginaliji 1. in 21. § 3.

V 1. številki poroča deželni odbor, da je dosel od visoke deželne vlade, da se tudi za vravno podzemeljskih vod, kakor je to po kraških votlinah in pokrajinah, iz državnega melioracijskega zaklada do 50% prispevka dobiva.

V štev. 21. pa poroča, da je deželni odbor pritrdil predlogu vlade, da se za preiskovanje po votlinah ribniških, dobrepoljskih in kočevskih dovoli večji znesek. — Upravni odsek želi, da se tudi v Loškem potoku preiskujejo votline, ker prav tu treba mnogo storiti, da se zaporedne povodnji odstranijo. Zato predlaga upravni odsek:

„Slavni zbor naj sprejme poročilo k marg. št. 1. in 21. na znanje, da se tudi loško-potoške votline preiskujejo po g. Putiku.“

Pri teh dveh številkah se je oglašil poslanec Pakiž, zahvalil v svojem in svojih volilcev imenu visoki vladi in deželnemu odboru, ter priporočal, naj se dá primerna nagrada posestniku Janezu Adamiču v Dobropoljah. Ta posestnik je namreč na svoje troške izčistil požiralnike, v katere se izliva Rašica pri Ponikvah v dobrepoljski dolini. Velike troške je porabil v to ter v resnici obvaroval dolino večjih povodnji. Poslal je prošnjo s podpisi občanov za primerno nagrado, katero opravičeno zasluži.

Poslanec Detela odgovori, da je deželni odbor izročil dotično prošnjo g. Putiku, da ta kot večšak nasvetuje primerno nagrado, ki se bo dovolila iz doneska ministerstva in dežele. (Dobro!)

V marg. št. 2., 4., 6., 7., 23. in 26. poroča deželni odbor o zgradbah potokov, in sicer ima upravni odsek glede štev. marg. 4. sledeče opomniti:

Ravnalo se je vsled premenjenega položaja, vsled hudih povodnj, da je bilo neizogibno potrebno zdaljšati obrambno zgradbo pri izlivu potoka Bistrice, in sicer za 51.5 m, ker nevarnost je bila, da bi bilo brez tega podaljšanega obrambnega dela vse dragoceno delo v nevarnosti, celó brezuspešno. Za to dopolnilno delo moral je deželni odbor sam nositi celo svoto 1002 gld. (ali 1062 gld.?), in glede tega izreka upravni odbor trdno nado, da bo visoko ministerstvo v tako utemeljenih slučajih v prihodnje redno donášalo iz državnega melioracijskega zaklada polovico dospevka.

K točki marg. 26. navaja upravni odbor svojo zadovoljnost, da je visoko ministerstvo naročilo vodji c. kr. gozdno-tehničnega urada za zgradbe hudo-urnikov, da pregleda stranske pritoke reke Ljubljani-vice, da bode potem mogoče iz Pohhagskega načrta izločiti ona dela, katera bo treba izvršiti pri gorskih potokih in združiti ona zgradbena dela, s katerimi se bode zabranilo, da ne bode prodovina prihajala iz stranskih dolin v reko Ljubljanico, v poseben samostalen načrt, kateri bo izdelal napominani c. kr. gozdno-tehnični urad za zgradbo hudo-urnikov.

Vsled take vravnave se bode pomagalo tudi dotičnim dolinam, po katerih se ti potoki zlivajo, ki sedaj iz gorâ donášajo silno mnogo prodovine, kar bo potem odstranjeno, ako se bodo napravile vravnave zgradbe in zapornice, ki bodo zadrževale prodovino, da ne bo drla naprej v doline, katere so sedaj tolikokrat z njo opustošene.

Gospodarski odsek predlaga:

„Slavni deželni zbor naj sprejme na znanje poročilo o marg. štev. 2., 4., 6., 7., 23. in 26.“

Poslanec baron Švegel izraža pri tem željo, naj bi se vravnava Sava nad črnuškim mostom z istimi troški, kakor pod črnuškim mostom, kar deželni predsednik baron Winkler obljubi v imenu vlade.

(Dalje sledi.)

Kranjska gimnazija.

(Debata v deželnem zboru dné 29. oktobra.)

(Dalje.)

Ugovarjalo se bo morda, naj se, če se že mora ustanoviti nov gimnazij, ta ustanovi v mestu

Ljubljanskem. Upravni odsek se ni mogel o tem prepričati, da bi bilo to koristno.

Kakor smo mi pravični nasproti zahtevam Nemcev, vendar ne moremo priznati, da bi nemški živelj v naši kronovini imel trdo ležišče, kar se tiče srednjih šol.

Nemci, kojih 30.000 v deželi ni, imajo čisto nemški gimnazij v Kočevji in tudi v Ljubljani imajo tako rekoč svoj nemški gimnazij!

Če bi se hotel v Ljubljani ustanoviti še jeden gimnazij, je gotovo, da vlada ne bi nikdar privolila, da bi tukaj imeli dva slovenska gimnazija. Vlada, naj si je vzeta iz desnice, naj si je vzeta iz leveice državne zbornice, bo zmiraj tiščala na to, če se že hočeta ustanoviti dva gimnazija v Ljubljani, naj je jeden ustanovljen na strogo nemški podlagi. Na to lahko prisežemo vsi, kar nas sedi tukaj v visoki zbornici.

Kakor radi priznavamo visoko inteligenco in kapital nemškemu življu v svoji sredi in kakor neradi kratimo temu življu pravice do omike in odgoje, vendar pa zopet priznavamo, da Nemci v kronovini in posebno Nemci v Ljubljani niso tako zdatnega števila, da bi mogli iz svoje srede vzdrževati strogo nemški gimnazij.

Do pike je jasno, da bi v Ljubljani ne bilo zadostno število nemških dijakov, s katerimi bi drugi gimnazij vspešno obstajati mogel. Iz tega pa nikakor ne sledi, da bi strogo nemški gimnazij ne imel zadostnega števila dijakov.

V naši državni administraciji velja še vedno načelo, da je poučevanje in oziroma germanizovanje slovanskih rodov tako potrebno, da brez njega država v svoji celokupnosti niti obstajati ne more! Po tem načelu ravnali bi se tudi v Ljubljani.

Predpisali bi za tisti gimnazij, ki bi bil polu slovensk, polu nemšk, določeno število dijakov, katere bi vodja na ta zavod sprejeti smel. Tu bilo bi prej ko ne maksimum 500 dijakov. Oglasilo bi se pa še družih 300 dijakov, katere bi potem brez usmiljenja pred prag postavili!

Ne mogli bi se nikamor drugam zateči, kakor na nemški gimnazij, kjer bi jih z odprtimi rokami sprejemali.

Druga nemška gimnazija v Ljubljani bila bi torej germanizatoričen zavod, kakor si ga boljšega in vspešneje delujočega niti naš prečastiti tovariš gosp. dr. Schaffer želeli ne more!

Pritrditi pa mora vsak, da so ravno srednje šole, na katerih se najlaže germanizuje. Na ljudskih šolah, in tu mislim samo na Kranjsko, germanizacija skoraj ni mogoča. Drugod se tudi po ljudskih šolah kruto germanizuje. Pri nas pa se mora govoriti k večjemu o smešnih in brezuspešnih poskusih.

Drugače je pa stvar na gimnazijah! Tam bode spreten germanizator, če mu dá država sredstva v roke, in kdo mu jih raje dá kakor vlada, v teku 8 let prav lahko potujčil sreca slovenski mladini, in mi vsi vemo, kake razmere postanejo potem, če pride potujčen dijak z univerze v javno življenje, kjer mu je odkazan važen delokrog!

Mi Slovenci se komaj vzdržimo na drevesu človeštva in če se hočemo rešiti, ohraniti moramo pred vsem svojo narodnost.

Če torej preiskujemo vprašanje, je-li umestno tu ali tam ustanoviti srednji šolski zavod, vprašati se imamo pred vsem, kaj pravi k temu slovenska narodnost?

Bati se nam je germanizovanja!

Ali najhujša in za nas najnevarnejša germanizacija bila bi tista, ki bi se vgnezdila in sistematično vpeljala po naših srednjih šolah. Zategadelj izrekamo se proti drugemu gimnaziju v Ljubljani ter bi mogli podpirati edino-le ustanovitev gimnazije v Kranji. Na drugo stran se ima naglašati, da leži Kranj bolj v središču imovite gorenjske strani, da ima mnogo zdravejšo lego od Ljubljane in da je vzdrževanje dijakov ondi veliko cenejše, kakor v Ljubljani.

Še nekaj moram naglašati:

Z Gorenjskega rekrutuje se večidel naša inteligencija. Tako nadarjenega in za šolanje unetega materiala ni kmalu v kaki pokrajini, kakor ga ima naša gorenjska stran.

Da bi to stran puščali brez gimnazija, to bi bilo pač krivično.

Nižji gimnazij pa bi tudi v prihodnje ne zado-stoval svoji nalogi, ker bi bil to samo polovičen zavod.

(Dalje v prilogi.)

Tudi bi kmečko ljudstvo ne imelo do takega zavoda potrebnega zaupanja, češ, da je pomanjkljiv in da se na njem šolanja konec doseči ne dá.

Ker so razmere tako napete, da se naučna uprava ne bode mogla odtegniti ustanovitvi novega gimnazija za gorenjsko stran, storila bode najpametnejše, če reaktivira gimnazij v Kranji in če razširi ta gimnazij v višji gimnazij. — Čemu bi vam še nadalje govoril.

Razlogi, ki govoré za vse to, zadoné zadnje čase vsako leto v tej zbornici; vi jih poznate in tudi visoka vlada jih pozna.

Zategadelj predlaga odsek:

Slavni deželni zbor naj sklene:

- deželni zbor vnovič izreka, da je gimnazij v Kranji neobhodno potreben in da so navzoči vsi pogoji, ki bi opravičevali razširjenje spodnjega gimnazija v višji gimnazij;
- deželnemu odboru se nalaga, da vnovič prosi pri visokem c. kr. naučnem ministerstvu za reaktiviranje spodnjega gimnazija v Kranji z dostavkom, naj bi visoko to ministerstvo uvaževalo, bi li ne kazalo, ta gimnazij razširiti v višji gimnazij.
- deželnemu odboru se dalje naroča, naj o tej stvari z nova vloži peticijo na državni zbor in vse one korake stori, kateri bi pospeševali ohranitev nižje gimnazije, oziroma razširjenje v višji gimnazij.

(Dalje sledi.)

Politični pregled.

V Ljubljani, 2. novembra.

Notranje dežele.

Dopolnilne volitve v mestni zbor *praški* so pokazale, da v Češki metropoli Grégrova stranka ne smé posebno zaupno zreti v bodočnost. Celó fakijski listi priznavajo, da so previsoko cenili veljavo Grégrove tovaršije. „N. W. Tagbl.“ tudi ne taji, da bratski boj na Češkem ni mogel zboljšati položaj Nemcev. „Fremdenblatt“ piše: „Izid občinskih volitev pomeni utrditev staročeške stranke.“

Namesto umrlega *tirolskega* državnega poslanca barona Giovanellija je bil dné 30. m. m. v Inomostu izvoljen konservativec baron Rud. Schneeburg. Italijani so strogo po sklenjenem kompromisu postopali.

Kazenskemu odseku bo dr. Roser nasvetoval: 1. Vselej, predno se prične kazensko postopanje zoper zdravnike zaradi zdravniške napake, poizvedeti se mora poprej mnenje kake medicinske stolice; 2. dosedanje dotične kazni naj se zmanjšajo.

Vnanje države.

Papež Leon XIII. bo v zve z vsem nasprotnim vestem izdal okrožnico o socialnem vprašanju. Izjavil se je namreč povodom sprejema francoskih romarjev nasproti Harmelu, da je ogovor njegov nekak uvod prihodnje okrožnice, ki bo izšla koncem novembra. — V Rim je došla že druga skupna francoskih delavskih romarjev iz okolice lyonske. Vsak izmed njih je dobil srebrno svetinjo in odtis prvega papeževga ogovora. — Danes je sv. Oče sprejel rusko veliko kneginjo Katarino.

Kakó je avstrijski poslanik Thömmel v *Srbiji* priljubljen, kaže njegov acancement za feldmaršalajtenanta, ki je v Belemgradu vzbudil veliko zadoščenje. „Agence de Belgrad“ naglašá Thömmeljeve zasluge za lojalne odnose mej obema državama.

Iz Cetinj se poroča: Predvčeraj (29. m. m.) je bil na meji pri Vaškoviči krvav boj mej *Črnogorci* in Malisori. Več oseb je bilo ubitih, mnogo ranjenih. Boj so proizvali jetniki, ki so iz črnogorskih ječ ušli v Albanijo.

V *Bolgariji* je preložitve sobranja na nedoločen čas napravila veliko začudenje, kajti to je prvi slučaj v dosedanjem bolgarskem parlamentarnem življenju. Vzroku, da se je to zgodilo, ker hočejo počakati princa Ferdinanda, nikdo rad ne verjame, kajti pripetilo se je že leta 1881., da je Cankov v odsotnosti kneza Aleksandra kot njegov zastopnik otvoril sobranje. Ugiba se v tem oziru najraznovrstnejše, vse pa, kar se govori, je neugodno za vlado. Treba je počakati, da se reši ta zagonetka.

„Kreuzzig.“ imenuje zmago *ruskega* vojnega ministra zoper finančnega ministra dogodek velike važnosti, kajti s tem ima Vanovski veliko milijonov na rapolaganje, katere more vsak čas potom kredita izrabljati. — Mihael Dragomanov, bivši profesor na kijevskem vseučilišču, je bil zaradi nihilistiških spletk iztiran iz Rusije. Tega moža je bolgarska vlada iz Geneve poklicala v Sofijo, da prevzame vredništvo uradne „Svobode“. Ta korak bolgarske vlade je v Peterburgu vzbudil veliko nevoljo.

Dné 30. m. m. je bila v *nemškem* državnem zboru jako živahna seja. Socijalist Bebel je v svojem „velikem“ govoru naglašal, da vlade same umetno vzdržujejo vznemirjanja, narod pa noče ni-

česa vedeti o vojski in oboroževanju. Pred kratkim so vlade dinamične tope imenovalé še nečloveške, danes pa so že dovoljeno orožje. Alzacija-Lorena je stalna nevarnost za evropski mir; ne Francija, marveč Rusija je dedni sovražnik Nemčije. Končal je svoj govor: „S socialnimi demokrati ne morete postati gotovi ter se vam to tudi nikdar ne bo posrečilo.“ Vojni minister je zavračal predgovornika. Bebel je rekel, da nemški narod noče vojske; v tem oziru so nemški knezi enega duha z ljudstvom. „Dedni sovražnik“ Nemčije ni niti Rusija, niti Francija; toda Nemčija ne more prezirati francoskih oboroževanj. Ali govornik ne vidi, kakó se nemški vladar trudi za ohranitev miru? Upajmo, da trud njegov ne bo zastonj. (Živahno odobravanje na desnici.) — Osrednja stranka je državnemu zboru izročila predlogo, da se vojaščine oprosté vsi duhovniki. Ta svoj nasvet opirajo na postavo iz leta 1874. oziroma 1888, ki pravi, da odpustniki in nadomestni rezervniki, ki opravljajo duhovniško službo, ne smejo poklicani biti k orožju. Ker je tedaj izključen gledé duhovnikov konečni namen, poraba v vojski, tudi ni opravičeno, da bi se morali duhovniki v mirovnem času za aktivno službo vezovati.

Francosko ministerstvo Tirardovo je sklenilo, da bo po osnovanju nove zbornice dalo Sadi-Carnotu svojo ostavko. Do tedaj pa bo še dosti časa preteklo. Overovanje volilnih mandatov bo trajalo najmanj petnajst do dvajset sejnih dni, tedaj gotovo do srede decembra. Verojetno je tedaj, da bo kabinet odstopil še-le po božičnih praznikih in počitnicah. Vse to pa seveda listom ne brani, da ne bi že sedaj ugibali o novi ministerstveni sestavi. Največ se kot nova ministerska predsednika imenujeta Meline in sedanji finančni minister Rouvier. Zbornica se bo, kakor znano, sešla 12. t. m. Boulangisti se pripravljajo tem povodom za veliko „mirovno, pa označivo“ izjavo, vlada pa je odločno sklenila, da bo do skrajne meje pobijala vsako izjavo, ki bi po njenem mnenju ne bila zadosti „mirovna“. — Razširila se je minole dni vest, da namerava francoska vlada vsprejeti državno posojilo. Listi temu oporekajo.

Predvčerajšnja seja *španske* zbornice je bila jako burna. Poslanec Cosgayon je ostro napadal finančnega ministra, tu pa mu je posegel v besedo ministerski predsednik Sagasta, da vlada ne mara več poslušati govornikove nesramnosti. Finančni minister je potem vstal ter začel zavračati predsednika, Puigcerver mu je hotel odgovoriti, toda predsednik je razpustil sejo.

Izvirni dopisi.

Iz blejske okolice, 29. oktobra. (Kranjska gimnazija.) Kranjska gimnazija, od ministra Gavča v smrt obsojena, na enem samem lasu še visi, hočem reči, en sam razred še ima. Mi se Kranjcem kar nič ne čudimo, da se za ta zadnji las še poprijemajo, da po toliko brezvspešnih korakih vendar še zopet novo prošnjo delajo in svojo gimnazijo na vsak način ohraniti, če megoče, še v višjo povzdigniti skušajo. Tü v blejski okolici se s Kranjci popolnoma strinjamo in ničesa bolj ne želimo, kakor da se ta za gorenjsko stran tako važni zelo potrebni učni zavod ohrani. Še priprosti kmetški možje se o tem pritožujejo, če bo morala kranjska gimnazija prenehati, in tü in tam se slišijo tudi precój trde besede. Nekateri pravijo: Čemu pa davke plačujemo, če se na naše potrebe nič ne ozirajo! Zopet drugi se hudujejo nad poslanci, češ: čemu so pa poslanci, če nam še obstanka kranjske gimnazije izposlovati ne morejo! Seveda taki ne pomislijo, koliko so se že naši poslanci v Ljubljani in na Dunaju za to potegovali, pa do zdaj še vselej brez vspeha bili odpravljeni od ministra Gavča, ki svoje prenatlagene naredbe rad ne prekliče. Ni treba, da bi ponavljali dovolj znane in tolikokrat izrečene vzroke, ki govoré za obstanek tega edinega večega učnega zavoda na Gorenjskem; toliko pa je gotovo, da ne bo samo Kranjcem, ampak tudi nam Gorenjcem zelo ustreženo, če ta gimnazija ostane in še bolj, če se v višjo razširi! Za obstanek kranjske gimnazije govori tudi to, kar je bilo te dni v deželnem zboru ljubljanskem slišati. Obe stranki, ki ste se prepirali za večji ali manjši podporo novi mestni šoli, ste priznali, da šole vsakemu mestu več življenja in kljub nekaterim revnim dijakom vedno še tudi nekaj dobička donajajo. Tisto pa ni treba misliti, da so samo v Ljubljani bogati strici, ampak tudi v Kranji se bo še kateri dobil. Kakor hitro bo kranjska gimnazija zopet potrjena, precej se bo tudi odprla dijaška kuhinja. Porok temu je naša darežljiva gorenjska duhovščina, ki je tudi dosedaj Jeranovo kuhinjo najbolj podpirala.

Vendar bo v obrambo kranjske gimnazije treba, da se potem bolj strogo izvršuje tista točka, ki Gorenjcem vstop v ljubljansko gimnazijo pod poseb-

nimi pogoji zabranjuje. Naša želja in splošni klic na Gorenjskem je tedaj ta: Dajte nam kranjsko gimnazijo nazaj! Pa tudi vsi vplivni možje na Krajskem, posebno pa naši poslanci naj se v tej zadevi ne ustrašijo nobenega truda in naj ne nehajo na pravem kraju zahtevati in klicati: Dajte nam kranjsko gimnazijo nazaj! In ta klic naj ponavljajo tako dolgo, da bodo uslišani. Tisti dan pa, ko bo gorenjska naša gimnazija zopet potrjena in dovoljena, ne bodo samo v Kranji, ampak tudi po Gorenjskem bomo streljali!

Iz ribniškega kraja, 20. oktobra. Ni dolgo tega, kar sem bral v Vašem cen. listu dopis iz Dobrepolj, pod naslovom: „Naša šola“. Gospod dopisnik naslikal nam je na kratko žalostno stanje ondotne šole, stavil vprašanje: kako to, da ima nežni spol take privilegije itd.

Kako se je stvar razvzvala ali se morda še bode, povsem še ni znano.

Obžalovali bi vas, dragi sosedje, da je takraj Male gore, v dolini loncev in reščet, drugače. Ribnica je jako obljuden trg, obširna šolska občina, pa ima mesto šestih — samo štiri učiteljske moči! — Jednega odposlali so v Drago, — ena pa ima pol leta odpusta. — Čudno, da štirje to zmorejo, kar je šestim odmerjenega.

Odmaknimo se odtod v bližnji trg. Trcrazrednica, a v resnici le z dvema učiteljema.

Iz Vipave, 31. oktobra. (Šolski vrti.) Predzadnji „Slovenec“ prinesel je po vsem resnično opazko, tikajočo se šolskih vrtov, da bi se isti namreč dajali v oskrbovanje samo za to izprašanim učiteljskim možem. Drznem pa se še pristaviti opravičeno željo, da bi tudi gg. c. kr. šolski nadzorniki obračali več pozornost vrtom uvaževajoč se vé pri tem sredstva, katera so učitelju-oskrbniku vrta na razpolaganje. Vže pri oddaji služb bilo bi na to paziti, da se učitelju ne izroča delo, katerega se vadi ni. Pa oblastva pri oddajanju učiteljskih služb kaj svojevoljno postopajo. Vže tri učitelje dobila je naša šola v teku tega leta, ne da bi se bila vakatura le enkrat razpisala. Čemu pa tudi, mislijo si slavna šolska oblastva, saj krajni šolski svet ni zmožen učitelja si voliti, njemu gré le skrb za šolske potrebe, vsega drugega je nezmožen. Za to pa dobimo tudi učitelje, da nismo ž njimi vedno zadovoljni. Gorje starišem, ko bi svojega šolarčka 10 dnij doma imeli. Pretili bi jim z vsemi paragrafi šolskih postav. Kaj mislite, kaj pa bi se g. učitelju zanemarjajočemu 10 dnij šolo zgodilo? Nič posebnega. Ker pa ravno sedaj zopet eno učiteljsko mesto (II.) prazno postane, hočem s tem le dokaz navesti, da si prihodnje ne pustimo učiteljev usiljevati, temveč hočemo pri oddaji služb govoriti besedo, katera nam gré.

Slovstvo.

I. Ljubimo Gospoda našega Jezusa Kristusa Sina živega Boga. (Spisal dr. Josip Stadler, poslovenil dr. Anton Jeglič.)

Naš neumorno delavni rejak, preč. g. kanonik dr. Anton Jeglič v Sarajevu, je poslovenil podučno in molitveno knjižico vrhbosenskega nadškofa dr. Josipa Stadlerja: „Ljubimo Gospoda našega Jezusa Kristusa Sina živega Boga“ v 3. izdanji. Knjigo sta potrdila nadšk. ordinarijat vrhbosenski in kn. šk. ordinarijat ljubljanski.

Presvetli g. pisatelj kakor tudi preč. g. slovenski preložitelj sta hotela Hrvatoma in Slovencem podati knjigo, ki naj bi jih utrjevala v prepričanju in v živi veri, da je naš Gospod Jezus Kristus pravi Bog, vse ljubezni, hvale in slave vredni. To nam kaže vsebina knjige, ki je v 12 poglavjih naslednja:

- Ljubimo Gospoda Jezusa Kristusa, Sina živega Boga.
- Glavne črtice iz življenja Gospoda našega Jezusa Kristusa.
- Dokazi Jezusove ljubezni.
- Posveta Jezusu, ki je Kristus, Sin živega Boga.
- Katekizem o pobožnosti k presv. Sren Jezusovemu.
- Katekizem o pobožnosti k prečistemu in brezmadežnemu Srcu Device Marije.
- O češčenju sv. Jožefa.
- O raznih dolžnostih.
- Razne molitve.
- Sv. zakramenti.
- Razne molitve in vse, kar mora vsak kristijan znati.
- Molitve za posebne potrebe.

Srečna je bila misel, da se je vsprejel v ta molitvenik — kakor je spoznati iz tega pregleda — lep poduk o raznih dolžnostih, navod za duhovno življenje vsacega človeka: za stariše, otroke, gospodarje, hlapce, dekle, najemnike; tudi na roko-

delске mojstre se ni pozabilo. Krasen je poduk za stariše in kume (botre) o priliki sv. krsta, sv. birme; kaj primeren je navod za izpraševanje vesti pred spovedjo in za vredno pripravo k sv. Obhajilu. Poučiti se moreš iz knjige o duhovniškem, deviškem in zakonskem stanu in o znakih za poklic v ta ali oni stan. Vsi nauki so jedrnat in določni, dosti jasni tudi za priproste.

Knjiga se tako sama priporoča. Sézite torej, Slovenci, hitro po njej! Pokažite, da ste za-njo hvaležni presvetl. g. pisatelju, hvaležni našemu vrlemu rojaku, hvaležni tudi preč. kapitolu vrhbosenskem, ki jo je založil, v zavesti, da zajedno podpirate z njenim nakupovanjem plemenite namene — ne v osobno korist založnikom, marveč v duševno korist naše bosenske posestrime.

Knjiga, 538 strani obsežajoča, vsa v lepo platno vezana, z zlato obrezo, z dvema krasnima slikama, presv. Srca Jezusovega in Srca Marijinega, dobiva se v „Katoliški Bukvarni“ v Ljubljani po 1 gl. izvod. Priporoča se posebno za Miklavževa, božična in novoletna darila, za piruhe, za spominke, oziroma spodbudke pridnosti odrasli šolski mladini itd.

2. Spomenica o posveti prvostolne cerkve „Srca Isusova“ v Sarajevu. Druga knjiga, ki jo je v hrvatskem jeziku izdal isti hrvatski kapitul vrhbosenski, je: „Spomenica o posveti prvostolne cerkve „Srca Isusova“ v Sarajevu dné 14. in 15. rujna.“ Vsebina je po „Vrhbosni“ naslednja: Dve pesmi o posvečevanju, opis cerkve in točen opis svečanosti, ki se je vršila minolega meseca; govor mil. gosp. biskupa O Paške (Paschalis) Buconjića, ki ga je imel 14. sept. o priliki posvečevanja pred cerkvijo, in govor presvetl. nadbiskupa sarajevskega, dr. Josipa Stadlerja, ki ga je govoril 15. sept. med sv. mašo.

Knjigo diči 16 krasnih heliotipičnih slik. Te so: dr. Josip Stadler, nadbiskup vrhbosenski; Josip pl. Vancaš-Požeski, arhitekt; tloris cerkve; pročelje cerkve; žrtvenik Srca Jezusovega; 8 sv. Očetov; altar brezmadežnega spočetja Device Marije; pridružnica (propovedalnica); sliki Zajčevi (Seitz): Bog dá Mozesu 10 zapovedi in Jezus govori na brdu 8 blagrov; altar sv. apostolov Cirila in Metoda; sliki Rhoden-ovi: Kronanje M. B. in vstajenje Gospodovo; skupina škofov in prelatov, ki so bili pri slavnosti pričujoči, ter skupina sedanjih članov kapitula vrhbosenskega z nadbiskupom.

Tudi to krasno opravljeno knjigo priporočamo hrvaščine večim Slovencem. Čisti dohodek je namenjen potrebam prvostolnice, katerih je še mnogo. Dobiti je pri upravnistvu „Vrhbosne“ v Sarajevu in v „Katoliški Bukvarni“ v Ljubljani, po 1 gl. izvod

Dnevne novice.

(Osebné vesti.) Namestniški svetovalec v Gradci g. grof Pace je premeščen k deželni vladi v Černovicah, presvetli cesar mu je podelil naslov dvornega svetovalca.

(Umrli je) po daljšem bolehanju včeraj zjutraj čast. gosp. Ignacij Vrančič, župnik v Kolovratu. Rojen 25. julija 1844 v Moravčah, je bil posvečen leta 1870 in je služboval v Čemšeniku, na Vačah, v Šmariji in slednjič več let kot samostojen dušni pastir v Zagradcu, odkoder se je še le pred par meseci preselil v Kolovrat. Pogreb bo v ponedeljek zjutraj ob 9. uri v Moravčah, kjer je pokopan tudi njegov starejši brat duhovnik. R. I. P.

(Mil. knezoškof dr. Napotnik) je včeraj, na praznik vseh svetnikov, svojo prvo slovesno pontifikalno sv. mašo daroval v cesarski dvorni kapeli na Dunaji.

(Od župniškega urada v Hrenovicah) smo prejeli naslednje vrstice, ki naj bodo pojasnilo zadnjemu „Narodovemu“ „žalostnemu popravku“: „V svojem cenjenem listu št. 250 ste pojasnjevali opazko „Slovenskega Naroda“ gledé sv. maš na Razdrtem. Pa tudi Vaše pojasnilo ni bilo natančno. Ne štirikrat, temveč vsaj štiridesetkrat vsako leto je ob delavnikih na Razdrtem sv. maša, ako nimajo svojega duhovnika na Razdrtem ali na Ubeljskem. Letos od 1. januarja do 27. oktobra je bilo na Razdrtem „od fare“ gotovo 71 sv. maš, morda celo več, ker za gg. kapelane ne vem natančno, ali so morda še več sv. maš tam opravili. Enako je bilo leta 1888. Torej si razsoden čitatelj lahko tolmači „Narodova“ stvarna (?) poročila.

(Na Goriskem) so se zadnji čas pojavile zanimive, dasi zelo žalostne razmere, in vse iz osebnih vzrokov. Mika nas, ker so nam razmere popolnoma

znane, da bi naveli gola fakta, in razsodni čitatelji naj bi si sami delali komentarje. Opustimo to ugodno priliko, da bi pojasnili svoje nepristransko stališče, ker ne maramo olja vlivati na žerjavico. Danes le ob kratkem v pojasnilo: Lastniki tednika „Soče“ so odvzeli sedanjemu izdajateljstvu izdavanje lista in izročili drugim rokam. Do tega koraka so jih privedli, kakor čitamo v zadnji številki, razni in tehtni vzroki. Tako trdijo, da so leta 1878 kupili lastništvo lista od pokojnega V. Dolenca in da več ne morejo odobravati poti, katero je zadnji čas nastopila „Soča“ itd. Dosedanji izdajatelj gg. Andr. Gaberšček in tovariši so vložili tožbo pri sodišču zaradi motenja lastniške pravice ter dné 31. m. m. v hitrici izdali 1. številko lista „Nova Soča“. Obširneje ne bomo pisali o kočljivi stvari, dostavimo le to: Če se dva pretepata, jim tretji klobuka odnese. Sorojaki, bodite „složni“; prvotna osebna stvar je danes „fait accompli“, in če bode umesten in potreben obračun, čas ni še zamujen.

(Na pokopališču) je bilo včeraj dopoldne in popoldne v zlic neugodnemu vremenu veliko ljudi; hiteli so v gostih vrstah posebné popoldne k sv. Krištofu, da okrasijo grobovje svojih umrlih sorodnikov in prijateljev, ali pa da zadosté svoji radovednosti in si ogledajo divno s cveticami ozaljšane in bogato razsvetljene gomile bogatašev. Marsikatera sirotka je čepela na grobu ljubljene mamice, goreče molitve so kipele iz otroškega srca k nebu; v želoden otrokovem je morda razsajal ljuti glad, in na sosednem robu bogatinovem so ležali na dežju venci za več desetakov; ena sama umetna cvetlica iz velikih vencev je stala toliko, da bi se bila mogla uboga sirotka najesti za celi dan. Koliko lepše bi bilo, ko bi premožni krogi namesto tolike potrate darovali vsaj del potrošenih novcev za dobrodelné namene. — Čitalnični pevski zbor in „Slavec“ sta, kakor običajno, tudi letos pela žalostinke v spomin umrlim članom.

(Kaj je časnikarska dolžnost?) Opirati sam sebe, četudi na troške drugih, po znani prislovi: Hilt, was helfen kann! Tega mnenja je „Slovenski Narod“. Dokaz: V 240. številki z dne 17. oktobra t. l. je pisal naš najstarejši dnevnik: „Slovenec“ sotrudnik M. pa je bil toli drzovit in nesramen, da je kar javno trdil, da so to storili (namazali bišo, v kateri stanuje g. kanonik Klun.) vajenci iz naše tiskarne. Ker je ta trditev zlobna laž, vložili so danes dotičniki proti M. tožbo zaradi obrekovanja. Ali menite, da „Sl. N.“ ni dosegel svojega vspeha? Prav gotovo! Svet je pomiloval „Nar. tiskarno“ in vse, kar je v njej, pred vsem pa glasilo slovenske inteligencije, ki se mora v izpolnovanju svojih dolžnostij boriti celó proti drzovitosti, nesramnosti, zlobnim lažem in obrekovanju. Slovensko ljudstvo je pretakalo britke solzice nad tako popačenostjo sveta — in pozabilo, da v Ljubljani ne rabijo tiskarskega črnila samó za tisk, marveč tudi za marmorovanje hišnih pročelij. Kazenska obravnava pred c. kr. m. d. okr. sodiščem v Ljubljani dne 28. oktobra t. l. je sicer pokazala, da „dotičniki“ iz „Nar. tiskarne“ niso tožili zaradi obrekovanja, marveč le zaradi razžaljenja časti; „dotičniki“ so sicer tudi od tožbe odstopili, ker je bila neosnovana; toda kdo bo takó natančen? Ali je morda „Slovenski Narod“ kriv, da sotrudnik M. ni bil v resnici nesramen in da ni obrekoval? Tudi se moti, kdor méni, da je v predalih „Sl. N.“ prostora za take malenkosti, kakor bi bilo n. pr. preklicanje neresničnih trditev, zadoščenje neopravičeno razžaljenim itd. To bi ne bilo izpolnovanje časnikarske dolžnosti. Krivico bi delal vsakdo „Slovenskemu Narodu“, kdor bi mu zaradi tega zameril, tembolj, kdor vé, kakó težaven je časnikarski poklic. Ali ni to drzovitost, da se bo moral „Slovenski Narod“ sedaj še pred sodiščem zagovarjati nasproti sotrudniku M., ker je ta razžaljen zaradi malenkostnih in nedolžnih opazk, kot, drzovit, nesramen, zlobna laž, obrekovanje? Ubogo glasilo slovenske inteligencije!

(Iz Jaske) na Hrvatskem: Upravni odbor jastrebarske gospodarske podružnice, ki ima v svojem področju vinograde v Okiću, Plešivcu, Sv. Ivanu, Slavetiću, Pribiću, Krašiću in Vivodini, je uverjen, da je letošnja vinska letina gledé kakovosti boljša od lanske. Vina je manj, ker je filoksera mnogo škodila, toda sladkorja ima v povoljni meri, posebno tam, kjer so brali po dežju v septembru in prve dni oktobra. Peronospera ni toliko škodila, kjer so škropili z modrim vitrijolom; listje je ostalo do branja sveže. Trgovci hvalijo vino. Kupci naj se ne dadó varati mešetarjem, ki nimajo vinogradov in

delajo le za procenle. Vsak kupec naj si sam poišče blago in pride v Jasko.

(Slovensko pevsko društvo na Dunaji) prične XXIX. leto svojega obstanka s tem, da priredi dné 6. novembra t. l. v dvorani Pfalzove restavracije I. Weimburggasse 29 Rotundensaal) zabavo s plesom, Vsposed je več pevskih in glasbenih točerk. Pri tej zabavi se bode g. J. Jiřiku, ker je že 25 let član društva, izročil briljantni prstan.

(Nova zavarovalnica) se je osnovala na Dunaji. Č. čitatelje svoje opozarjamo na današnji inserat zavoda „Unio catholica“, ki zavaruje posebno tudi cerkvene zvonove.

(Slovensko gledališče.) Jutri dné 3. t. m. se bode prvič igrala veseloigra v enem dejanji „Milorad Cartouche“, po Kohleneggu preložil Ign. Borštnik. Potem se bode pela opereta „Pot po nevesto“.

(Velike povodnji) so navstale po vsem gornjem Italijanskem. Vsled vednega dežja so reke in potoki prepluli ravnino ter napravljajo veliko škodo. Tudi nekoliko ljudi je vtonilo. Mantova je deloma v vodi. Se vedno dežuje.

(Akad. društvo „Triglav“) v Gradci ima v ponedeljek, dne 4. listopada t. l. svoje II. občno zborovanje v prostorih hotela „zum gold. Ross“, Mariahilferstrasse. Dnevni red: 1. Čitanje zapisnika. 2. Poročilo kujižničarjev. 3. Volitev preglednikov knjižnice. 4. Poročilo preglednikov blagajne. 5. Volitev predsednika. 6. Volitev novega odbora. 7. Slučajnosti. Začetek točno ob 8. uri zvečer. Gostje dobro došli!

Telegrami.

Dunaj, 1. novembra. Princ Ferdinand je sinoči v Sofijo odpotoval.

Dunaj, 2. novembra. Cesar se je zjutraj odpeljal v Mayerling, kjer se je darovala črna sv. maša za prestolonaslednika Rudolfa.

Praga, 1. novembra. Večina adresnega odseka je sklenila, da se preko mladočeškega adresnega načrta preide na dnevni red, ker niti po obliki, niti po obsegu ni sposoben, da bi se predložil Nj. Veličanstvu.

Berolin, 2. novembra. Cesar je včeraj ob 6. uri zvečer državnemu kanclerju brzojavil: Ravnokar sem se pri krasnem vremenu pripeljal iz Dardanel.

Glasgow, 2. novembra. Vsled silnega viharja se je sinoči tukajšnja tovarna za izdelovanje preprog, katero so prezidavali, podrla. Novi del se je podrl na staro zidovje, v katerem je delalo okrog 140 ženskih. Število mrtvih in ranjenih cenijo na petdeset.

Pariz, 1. novembra. Vlada je 55 duhovnikom zaradi njihovega postopanja pri zadnjih volitvah plačo ustavila.

Atene, 2. novembra. Šakir paša je s tremi vojnimi ladjami in enim polkom vojakov v Sfakijo odpotoval.

Umrli so:

V bolnišnici:

28. oktobra. Janez Šare, kurjač, 56 let, pneumonia.

29. oktobra. Frane Marela, delavec, 39 let, jetika.

Vremensko sporočilo.

Dan	Čas	Stanje		Veter	Vreme	Mokrine na 24 ur v mm
		zrakomera v mm	toplomera po Celsiusu			
31	7. u. zjut.	737.2	11.4	brezv.	oblačno	19.50
	2. u. pop.	735.8	16.2	sl. svzh.	"	dež
	9. u. zveč.	734.5	13.3	sl. zapad	dež	
1	7. u. zjut.	733.1	12.4	brezv.	dež	11.20
	2. u. pop.	734.2	12.4	"	oblačno	dež
	9. u. zveč.	735.0	10.0	sl. svzh.	"	

Srednja temperatura obeh dni 13.6° in 11.6° za 6.1° in 4.3° nad normalom.

Dunajska borza.

(Telegrafično poročilo.)

2. novembra.

Papirna renta 5% po 100 gl. (s 16% davka)	86 gl. 10 kr
Srebrna " 5% " 100 " " 16 % "	86 " 45 "
5% avstr. zlata renta, davka prosta	109 " 55 "
Papirna renta, davka prosta	101 " 45 "
Akcije avstr.-ogerske banke	921 " — "
Kreditne akcije	315 " 25 "
London	119 " — "
Srebro	— " — "
Francoski napoleond.	9 " 47 1/2 "
Cesarski cekini	5 " 66 "
Nemške marke	58 " 32 "

Protin,

revmatizem se more prav za gotovo ozdraviti, ako se rabi moja mast, katere izdelovanje je v moji družini dedna pravica in ki leči za vedno in v kratkem času protin, pakostnice, podagro in trganje po udih, takó, da so osebe, ki so leta in leta ležale bolne v postelji ter so konečno rabile to mast, popolnoma ozdravele. Za vspeh jamčim. Pošiljam jo v steklenicah z navodilom. **Viljemina Sucha v Mladí Boleslavi (Jungbunzlau) na Češkem.** Na tisoče pisem pričuje o vspešnem lečenju. Jedna steklenica 1 gld. 30 kr.

Vaše blagorodje! Ne morem si kaj, da ne bi se Vam zahvalil za poslano mi mast z navodilom, ker nisem mislil, da bodem še kdaj ozdravil. Trpel sem strašne muke v levi nogi in v križu celo pol-drugo leto, in večinoma nisem mogel vstati in se na noge postaviti, tako, da sem bil prisiljen plaziti se po zemlji. Poslušal sem Vaš svet in heala Bogu, jedina steklenica Vaše masti me je popolnoma ozdravila, za kar se Vam srčno zahvaljujem in Bog naj Vas blagoslovi.

V SVETKOVI pri Pardubicah, dne 2. maja 1887.
(3—1) Fr. Buchta, poljedelec.

Anton Krejči,

klobučar in krznar

8 Kongresni trg v Ljubljani Kongresni trg 8

priporoča prečast. duhovščini in sl. občinstvu svojo največjo zalogo najfinjših

klobukov in čepic

za gospode in dečke po izvanredno nizkih cenah.

Posebno velika zaloga vsakovrstne (13—10)

kožuhovine,

najfinjši kožuhovinasti plašči in mufl za gospé, mestni in potovalni plašči.

Tuji.

30. oktobra.

Pri **Malicu**: Biehler, Löwy, Neuberger, Kaiser, trgovci, in Kramer, potovalec, z Dunaja. — Hirsch, potovalec, iz Budimpešte.



FR. CASERMAN,

izdelovalec obleke za gospode,

Šelenburgove ulice Ljubljana Šelenburgove ulice
(nasproti čitalnici)

se priporoča slavnemu občinstvu z mesta in dežele v

izdelovanje obleke po najnovjšem kroju

po mogoče nizkih cenah; istotako svojo bogato zalogo raznovrstnega domačega in inozemskega blaga.

Posebno se priporoča prečastiti duhovščini v izdelovanje talarjev in razne obleke.

Vzorci so franko na razpolago. (22)

Najboljše brnsko blago

prodaja po tovarniških cenah zaloga tovarne

Siegel - Imhof v Brnu.

Za eno elegantno jesensko ali zimsko moško opravo

zadostuje 1 kupon, 3-10 m dolg, to je 4 dunajske ratle.

1 kupon stane

gld. 4-80 od navadne

gld. 7-75 od fine

gld. 10-50 od najfineje

gld. 12-40 od izborna fine

pristne ovčje volne.

Dalje se morejo v največji izbiri dobiti: svileno pretkano sukno, blago za gornje suknje, palmerston in boy za zimske suknje, surovo sukno za lovec in gospodarje, peruvienne in tosking za salonske oprave, sukno za ženske obleke itd., itd.

Za dobro blago in točno dopošiljatev se jamči.

Vzorci zastojni franko. (15-13)

Katoliška Tiskarna

v Ljubljani, Valvazorjev Trg št. 5

se priporoča preč. duhovščini, društvom, trgovcem, občinskim uradom in slav. občinstvu za vsakovrstna v tiskarsko stroko spadajoča naročila.

„UNIO CATHOLICA.“

Vzajemno zavarovalno društvo zoper škode.

Zavarovalnica

zoper ogenj in točo in škode pri cerkvenih zvonovih po ubitju ali razpoku.

Koncesijonovana z ukazom visokega ministerstva notranjih zadev z dne 28. febr. 1889, št. 2933.

Naznanjamo s tem, da je naš zavarovalni zavod od 21. dne septembra t. l. ustanovljen in da odslej vsprejemamo zavarovanja zoper ogenj, strelo in razpok.

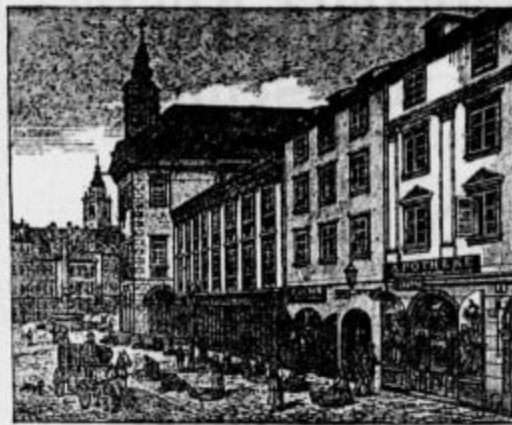
Zavarovalnična pisarna: I., Bäckerstrasse Nr. 14.

Zastope v kronovinah, ki bodo sprejemali ponudbe, objavili bodemo pozneje; mej tem prosimo, naj se ponudbe naravnost nam pošiljajo.

Zaupanja vredne osebe, ki bi želele prevzeti naše zastopstvo, obrnejo naj se do nas ter ob enem naznanijo svoj značaj in pošljejo priporočila in spričevala.

Na Dunaji, dne 1. novembra 1889.

Osrednje vodstvo
zavarovalnice
„UNIO CATHOLICA.“



Lekarna Trnkóczy,

zraven rotovža v Ljubljani

na velikem Mestnem trgu,

priporoča tukaj popisana najboljše in sveže zdravila. Ni ga dneva, da bi ne prejeli pisanih zahval o naših izbornih skušenih domačih zdravilih. Lekarna Trnkóczy-jeve trdke je pet, in sicer: Na Dunaji **Viktor pl. Trnkóczy**, V. Hundsturmstrasse 113 (tudi kemična tovarna); **dr. Oton pl. Trnkóczy**, III., Radeekyplatz 17, in **Julius pl. Trnkóczy**, VIII., Josefstädterstr. 30. V Građci (na Štajerskem) **Vendelin pl. Trnkóczy**. V Ljubljani **Ubald pl. Trnkóczy**. P. n. občinstvo se prosi, ako mu je na tem ležeče, da spodaj navedena zdravila s prvo pošto dobi, da naslov tako-le napravi: **Lekarna Trnkóczy poleg rotovža v Ljubljani.**

Marijacejske kapljice za želodec,



katerim se ima na tisoče ljudi zahvaliti za zdravje, imajo izvrsten vspeh pri vseh boleznih v želodcu in so neprekosljivo sredstvo zoper: manjkanje slasti pri jedi, slab želodec, urák, vetrove, koliko, zlatenico, bljuvanje, glavoból, krč v želodcu, bitje srea, zabasanje, gliste, bolezni na vranici, na jetrih in zoper zlato žilo. 1 steklenica velja 20 kr., 1 tucat 2 gold., 5 tucatov samo 8 gl.

Svarilo! Opozarjamo, da se tiste istinite marijacejske kapljice dobivajo samo v lekarni Trnkóczy-ja zraven rotovža na velikem Mestnem trgu v Ljubljani.

Cvet zoper trganje (Gicht),

je odlično najboljše zdravilo zoper protin ter revmatizem, trganje po udih, bolečine v križi ter ženic, otekline, otrpnele ude in kite itd., malo časa čee se rabi, pa mine popolnem trganje, kar dokazuje obilno zahval. Zahteva naj se samo „cvet zoper trganje po dr. Malicu“ z zraven stoječim znamenjem. 1 stekl. 50 kr. tucat 4 gl. 50 kr.



Če ni na steklenici zraven stoječega znamenja ni pravi cvet in ga precej nazaj vrnite.

Planinski zeliščni sirop kranjski,

za odrasle in otroke, je najboljši zoper kašelj, hripavost, vratoból, jetiko, prsne in pljučne bolečine; 1 stekl. 56 kr., 1 tucat 5 gld. Samo ta sirop za 56 kr. je pravi.

Kričistilne kroglice

ne sme bi se v nijednem gospodinjstvu pogrešati in so se že tisočkrat sijajno osvedočile pri zabasanji človeškega telesa, glavobólu, otrpnenih udih, skraženem želodcu, jetrnih in obistnih boleznih, v škatljah à 21 kr.; jeden zavoj s 6 škatljami 1 gld. 5 kr. Razpošiljava se s pošto najmanj jeden zavoj.

Zdravila za živino.

Štupa za živino.

Ta prav dobra štupa pomaga najbolje pri vseh beleznih krav, konj in praščev.



Konje varuje ta štupa trganja po črevih, bezgavk, vseh nalezljivih kužnih boleznih, kašlja, pljučnih in vratnih boleznih ter odpravlja vse gliste, tudi vzdržuje konje debele, okrogle in iskrene. Krave dobé mnogo dobrega mleka. Zametek z rabilnim navodom vred velja le 50 kr., 5 zamotkov z rabilnim navodom samo 2 gld.

Cvet za konje.



Najboljše mazilo za konje, pomaga pri pretégu žil, otekanju kolen, kopitnih boleznih, otrpnenju v boku, v križi itd., otekanju nog, mehurjih na nogah, izvinjenju, tiščanju od sedla in oprave, pri sušeli itd. s kratka pri vseh vnanjih boleznih in hibah. Steklenica z rabilnim navodom vred stane le 1 gl., 5 stekl. z rabil. navodom vred samo 4 gl.

Svarilo! Naši izdelki so pristni, zanesljivi in zajamčeni, če imajo ime Trnkóczy in našo varstveno znamko. Zoper ponarejanje istih se sodnijski postopa.

Vsa ta našeta zdravila se samo prava dobijo v lekarni Trnkóczy-ja v Ljubljani zraven rotovža (57) in se vsak dan s pošto razpošiljajo.

Kavarna 'Austria'

(Café Schmidt)

sv. Petra cesta šte. 34 v Ljubljani
(poleg mesarskega mosta) (23)

priporoča se sl. občinstvu z mesta in dežele v mnogobrojni obisk. Postreže svojim gostom z vedno svežo kavo in drugimi okrepcujočimi pijačami ter ima na razpolago slovenskih in nemških časopisov veliko število.

Zahvala in priporočilo.

Udano podpisani zahvali se tem potom prečast. duhovščini in sl. občinstvu za dosedanjo naklonjenost ter se ob enem priporoča tudi v bodoče v izvrševanje vseh v

čevljarsko obrt

vštevajočih se del. Za točno, lično in trpežno izvršenje jamči, istotako za mogoče nizko ceno. Spoštovanjem

Matija Horvat,

čevljarski mojster.

(24) v Ljubljani, sv. Petra cesta št. 32.

Pečarnica

FRANA JEUNIKARJA

v Ljubljani, Tržaška cesta št. 29

izdeluje

mnogovrstne zelene, ružave in bele

peči

in

(7-4)

druge glinaste izdelke

po najnižjih cenah.

ZA ZIMO!!!

Preč. duhovščini, p. n. gg. zdravnikom, logarjem, tovarniškim uradnikom, oskrbnikom in vsakateremu

v varstvo zoper prehlajenje

najbolje priporočeno:

1 trikot-flanelen telovnik in 1 take spodnje
hlače skupaj glđ. 2-75
isto za gospe 3-
otročka spodnja obleka 1 do 1-50.

Naročbe posreduje I. avstrijska trgovska nazna-
novalnica v Brnu. (30-10)
(I. oester. Handels-Auskunfts-Bureau Brünn.)

SUKNO

pošilja proti gotovini ali povzetju po čudovito nizkih cenah, in sicer:

le dobre kakovosti:

3-10 m. blaga za opravo	glđ. 4-80
3-10 " " " " " " " "	boljšega " 6-80
3-10 " " " " " " " "	finega " 10-50
3-10 " " " " " " " "	najfinejšega " 16-50
2-10 " " " " " " " "	za suknje " 5-60
2-10 " " " " " " " "	finega " 12-16

tovarniška zaloga sukna

E. Flusser v Brnu,

(20-9) Dominikanski trg 8.

Obrazi gratis in franko. Neugajajoče vzamem nazaj.

Spominjajte se ljubljanske dijaške in ljudske kuhinje pri igri in stavah, pri slovesnostih, oporokah in nepričakovanih dobitkih.

Slovenske

narodne pesmi

za glasovir in spev harmonizovane.

Izdaja

LUDOVİK KUBA — Podjebrady
na Češkem.

Osem snopičev po —32 kr.

Eden snopič s pošto —40

Cela zbirka s pošto 3-20

Zbirka se more v vsaki bukvarni, posebno pa pri izdajatelju naročiti.

Opazka. Pesmi je izdajatelj največ na svojem potovanju po Koroškem, Štajerskem, Kranjskem in Primorskem leta 1888 in 1889 nabral. Dosedaj izdani snopiči obsegajo

63 pesmi.

Skoraj vsaka pesem ima dva arangementa: a) za spev in b) za glasovir*); oba sta samostalna. Na ta način obsega zbirka že 102 arangementa. Tekst je v celoti priobčen.

Za glasovir vsaka.

(5-5)

Andr. Druškovič

trgovina z železnino na mestnem trgu 10,

priporoča po zelo nizki ceni

okove za okna in vrata, store za štokadoranje, samokolnice, traverze in stare železniške šine za oboke, znano najboljši kamniški Portland- in Roman-cement, sklejni papir (Dachpappe) in asfalt za tlak, kakor tudi

lepo in močno narejena

štedilna ognjišča

in njih posamezne dele.

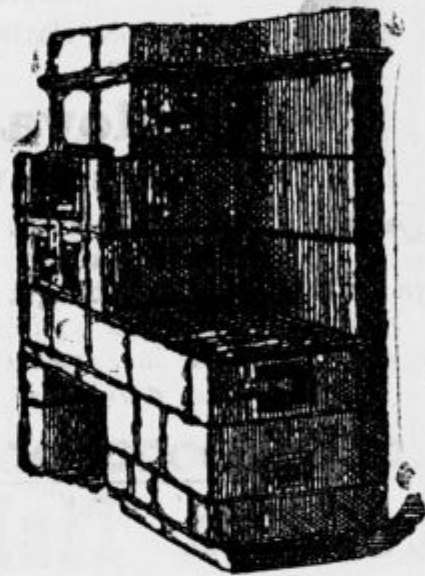
Vodnjake za zabijati v zemljo, s katerimi je mogoče v malih urah in majhnimi stroški na pravem mestu do vode priti; ravno tako se tudi dobivajo vsi deli za izkopane vodnjake, železne cevi in železoliti gornji stojali, kakor tudi za lesene cevi mesingaste trombe in ventile in železna okova.

Za poljedelstvo:

(48)

vsake vrste orodja, kakor: lepo in močno nasajeni plugi in plužna, železne in lesene brane in zobove zanje, motike, lopate, rezovnice, krampe itd.

Tudi se dobiva zmirom sveži dovski mavec (Lengensfelder Gyps) za gnojenje polja.



ZABAVI IN POUKU.

DOM
in
SVET

Izhaja po jedenkrat na mesec.

Za celo leto 2 gl. Za pol leta 1 gl.

ZABAVI IN POUKU.

Brata Eberl,

izdelovalca oljnatih barv, firnežev, lakov in napisov.

Pleskarska obrt za stavbe in meblje.

Ljubljana,

za Franciškansko cerkev v g. J. Vilharja hiši št. 4.

priporočata prečast. duhovščini in p. n. občinstvu vse v njih stroko spadajoče delo v mestu in na deželi kot znano resno fino delo in najnižje cene.

Posebno priporočilne za prekupee so oljnat barve v ploščevinastih pušicah (Bleebüchsen) v domačem lanenem oljnatem firneži najfinije naribane in boljše nego vse te vrste v prodajalnah. (16)

Cenike na zahtevanje.

Izdajatelj: Matija Kolar.

Odgovorni vrednik: Ignacij Žitnik.

Tisk „Katoliške Tiskarne“ v Ljubljani.

50% prihranitev goriva (jamčeno).

Izključno c. kr. privilegovane

lončene peči

z združeno zračno kurjavo

patent Lerch & Seidl,

elegantne in po ceni, kakor vse vrste peči s slepicami, od najpreprostejših do najelegantnejših, priporoča najstara in največja

tovarna za peči in lončene izdelke
na Kranjskem

Av gust Drelse

v Ljubljani.

(41-40)



Pri razstavah mnogokrat odlikovan.

Pri razstavah mnogokrat odlikovan.